

населених пунктів; охорону природи і пам'яток історії та культури; забезпечення безпеки дорожнього руху; 5) вносити до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності пропозиції щодо запобігання адміністративним правопорушенням і злочинам, виникненню причин і умов, що сприяють їх вчиненню; 6) підтримувати зв'язки з відповідними громадськими організаціями інших країн з метою обміну досвідом роботи [1].

Окрім законодавчого закріплення взаємодії дільничного офіцера поліції з громадянами в охороні громадського порядку, на сьогодні є проблеми в організаційному аспекті так і в правовому, які виступають негативними чинниками, та не дають в повній мірі реалізувати ефективну взаємодію між зазначеними суб'єктами.

Стосовно організаційних аспектів, можна віднести неналежне інформування населення щодо спільної участі в охороні громадського порядку, відсутність соціальних роликів, щодо такої взаємодії. Мотиваційний аспект щодо участі в охороні громадського порядку досить на низькому рівні. Було б доречним внести зміни в Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку та державного кордону» такого змісту: особи, які вступають на навчання в навчальні заклади МВС України, та які набрали рівну кількість балів, перевагу надавати тому, хто мав досвід діяльності як член громадського формування.

1. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон України від 22 червня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. 2000. - № 40. - Ст. 338.

2. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції Наказ МВС України № 650 від 28.07.2017 р. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17>

Іваниця А. В.

курсант

Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

*Науковий керівник – доцент
кафедри кримінального процесу*

к.ю.н., доцент

Черняк Н. П.

РОЛЬ СЛІДЧОГО СУДДІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Положення Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) передбачають інститут слідчого судді, основним призначенням якого є здійснення судового контролю за дотриманням прав, свобод та законних

інтересів осіб у кримінальному провадженні. На наш погляд, слідчий суддя як новий суб'єкт кримінального судочинства України, є носієм судової влади. Він здійснює діяльність, спрямовану на забезпечення недопущення протиправного й необґрунтованого обмеження конституційних прав і свобод особи на досудових стадіях кримінального провадження шляхом превенції та захисту прав і свобод особи, тобто на їх відновлення у випадку порушення.

Розвиваючи досудове розслідування, держава на різних етапах свого розвитку цікавилася питаннями доцільності та ефективності контролю за діями оперативних підрозділів та органів слідства, які здійснюють слідчі (розшукові) дії, а також правильність надання переваги тому чи іншому інституту як контролюючому органу. Значною мірою це корегувалось тим, що повноваження зі здійснення контролю за діями органів досудового слідства передавалися від прокуратури до представників юстиції.

Початком реформування органів досудового слідства, їх діяльності та процесуального статусу, став Указ імператора Олександра II від 8 червня 1860 року, згідно з яким слідство відокремлювалось від поліції та регламентувалося затвердженими актами про «Застосування судових слідчих» та «Наказ судовим слідчим» [1]. Після цих змін вводилась посада судового слідчого.

На сучасному етапі розвитку міжнародної системи правоохоронної діяльності власне, слідчі судді як спеціальні суб'єкти з тим чи іншим спектром процесуальних повноважень існують в правових системах багатьох країн світу, зокрема Італії, Франції, Німеччини, Литви, Латвії, Молдови. В деяких країнах навіть є тенденції щодо недоцільності виокремлення слідчого судді як спеціального суб'єкта, оскільки ці функції має здійснювати будь-який суддя, якому на розгляд в загальному порядку надходять відповідні клопотання чи скарги, розгляд яких на даний час віднесений до компетенції слідчого судді. Цілком імовірно є поява інституту слідчого судді в кримінальному процесуальному законодавстві й інших країн, зокрема Російської Федерації.

На заміну нормам КПК України 1960 р., де прокурор здійснював контроль за здійсненням кримінального провадження [2], від тепер ця діяльність покладається на слідчого суддю за чинним КПК України та має стати тією відправною точкою в нашому законодавстві, коли всі права, свободи будуть захищені, і допускається їх обмеження лише у випадку вчинення особою відповідного правопорушення, і тоді із застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження відповідний суб'єкт як за свій обов'язок повинен вчинити передбачені законом дії. Зважаючи на завдання, що стоять перед слідчим суддею, вважаємо, що його діяльність повинна відповідати вимогам системності, постійності, пронизуючи все досудове розслідування, що позитивно відбиватиметься на рівні правової захищеності людини у сфері кримінального судочинства.

Такий підхід законодавця до запровадження інституту слідчого судді

як окремого суб'єкта кримінальної процесуальної діяльності є цілком виправданим. Як влучно зазначено у спеціальній літературі, введення в кримінальне судочинство інституту слідчого судді повинно бути пов'язано саме з реальним реформуванням усієї системи взаємовідносин, з одного боку, між владою й судом, з другою – між органами досудового розслідування, слідчими суддями і судами загальної юрисдикції, які вирішують кримінальне провадження по суті. Суд як орган влади повинен бути наділений безумовними повноваженнями перевіряти й оцінювати подані ініціатором клопотання обвинувальних доказів, оцінювати їх на предмет належності, допустимості й достатності для вирішення спору сторін по суті. Тільки на цих об'єктивних засадах суддя вправі формувати висновок про наявність або відсутність юридичних і фактичних підстав для задоволення того чи іншого внесеного до суду клопотання, про визнання законними й обґрунтованими оскаржувані сторонами дії або рішення органів досудового розслідування [3].

З огляду на це, законодавець декларує тезу, що слідчий суддя має бути особою, яка певною мірою спеціалізується на виконанні функцій слідчого судді, системно розвиваючи й поглиблюючи свої знання та навички в цій сфері, хоча й не будучи звільненою від виконання інших обов'язків судді. Саме тому закон не передбачає можливості виконання всіма суддями певного суду обов'язків слідчого судді у порядку черговості, а навпаки виокремлює фігуру слідчого судді з-поміж інших суддів як особу обрану. Хоча варто нагадати, що жодних перешкод чи заборон для обрання, наприклад, кожного місяця у певному суді нового слідчого судді чи кількох слідчих суддів закон також не містить. На даний момент слідчий суддя, фігура нова у кримінальному провадженні, і дебати будуть тривати ще деякий час про поняття та загальну характеристику слідчого судді. Але наша задача полягає в тому, що необхідно розглянути його згідно всіх доповнень, рекомендацій та звичайно основного визначення в законі. Таким чином аналізуючи даний інститут слід дійти до висновку, потрібен він нам чи ні. Законодавець поставив слідчого суддю на ту позицію, за якої він є необхідним для реалізації прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження. Тому на даному етапі розбудови демократичного суспільства, слідчий суддя є необхідним для подальшого функціонування правосуддя.

1. Мазур О.С. Судовий слідчий у статуті кримінального судочинства 1984 / Право України.- № 3.- 2005.- С. 132-134

2. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28 грудня 1960. С. 26.

3. Сбоев А.С. Механизм судебного контроля в досудебном производстве России [Текст]: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец.12.00.09 «Уголовный процесс, криминалистика и судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность» / А.С. Сбоев,- Челябинск, 2004.- 20 с.